

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	42903
Nom	Salut pública
Cicle	Màster
Crèdits ECTS	13.0
Curs acadèmic	2019 - 2020

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
2107 - M.U. en Cooperació al desenvolupament 11-V.2	Facultat de Geografia i Història	1	Anual

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
2107 - M.U. en Cooperació al desenvolupament 11-V.2	4 - Salut en los països en desenvolupament	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
BALLESTER DIEZ, FERRAN	125 - Infermeria

RESUM

El mòdul compta amb tres matèries i vuit unitats temàtiques:

«DESIGUALTATS EN SALUT» (3 ECTS)

UNITAT TEMÀTICA 1: DETERMINANTS SOCIALS EN LA PRODUCCIÓ DE LES MALALTIES

UNITAT TEMÀTICA 2: ELS OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT DEL MIL·LENNI RELACIONATS AMB LA SALUT

UNITAT TEMÀTICA 3: LA SALUT COM UN INSTRUMENT DE DESENVOLUPAMENT

«EPIDEMIOLOGIA» (5 ECTS)

UNITAT TEMÀTICA 4: EPIDEMIOLOGIA SANITÀRIA, SISTEMES D'INFORMACIÓ I INDICADORS DE SALUT I DESENVOLUPAMENT

UNITAT TEMÀTICA 5: VIGILÀNCIA SANITÀRIA

«PROMOCIÓ I PROTECCIÓ DE LA SALUT» (5 ECTS)

UNITAT TEMÀTICA 6: LA PROMOCIÓ DE LA SALUT

UNITAT TEMÀTICA 7: SOCIOLOGIA I ANTROPOLOGIA DE LA SALUT

UNITAT TEMÀTICA 8: MEDI AMBIENT I SALUT. SEGURETAT ALIMENTÀRIA

Donada la diversitat de continguts, en cada unitat temàtica es proporciona una breu presentació de la mateixa.

CONEXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

No són necessaris coneixements previs.

COMPETÈNCIES

2107 - M.U. en Cooperació al desenvolupament 11-V.2

- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants siguen capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.
- Estar preparats per a participar en organismes públics i privats de caràcter nacional i internacional i dur a terme amb èxit la gestió de polítiques públiques coherents amb un model de desenvolupament humà sostenible

- És capaç d'aplicar la metodologia del marc lògic en la planificació, seguiment i avaluació de projectes de Cooperació al Desenvolupament

RESULTATS DE L'APRENENTATGE

- R1.- Avalúa les polítiques, estratègies i serveis de salut pública mitjançant l'anàlisi de la informació econòmica, social i cultural.
- R2.- És capaç de valorar críticament les dades per a avaluar, comprendre i dirigir-se als problemes de salut en els programes de prevenció i control.
- R3.- Defineix estratègies de gestió multi-sectorials enfocades a la solució dels problemes detectats.
- R4.- Dissenya polítiques de salut i respostes socials efectives que milloren i protegeixen la salut.
- R9.- Valora l'estat de salut d'una població, les seues necessitats i l'impacte econòmic.
- R10.- És capaç de realitzar anàlisi epidemiològic.
- R11.- Identifica els determinants socioculturals que afecten el nivell de salut d'un grup poblacional determinat.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. MATÈRIA «DESIGUALTATS EN SALUT» (3 ECTS). UNITAT TEMÀTICA 1: DETERMINANTS SOCIALS EN LA PRODUCCIÓ DE LES MALALTIES

La reproducció social, a través dels processos biològics, laborals, urbans i culturals genera, a través de les seves formes històriques, el risc social en la producció de la malaltia. Aquest es manifesta com a desigualtat dels individus i els seus grups davant la malaltia i la mort, evidenciant la integració del biològic i social.

Els objectius que es pretén cobrir en aquesta unitat són:

- a) Identificar els principals determinants de salut de la població i dels seus grups de risc.
- b) Establir la gènesi de la malaltia com a fenomen col·lectiu i social.

Temes

Tem 1. Determinants socials en la producció de *ls malalties. Determinants socials de la salut. El marc conceptual. Models del processo salut-malaltia. El procés d'urbanització i els seus determinants de salut. El procés de treball i els seus determinants de salut. Les polítiques socials com a determinant de salut. La desigualtat de gènere i el seu impacte en el procés de salut-malaltia. El sistema sanitari i els seus determinants en el procés salut salut-malaltia.

2. MATÈRIA «DESIGUALTATS EN SALUT» (3 ECTS). UNITAT TEMÀTICA 2: ELS OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT DEL MIL·LENNI RELACIONATS AMB LA SALUT (1)

El contingut d'aquesta unitat s'estructura en una part teòrica i una altra pràctica. En la primera, s'introdueix el concepte de Salut Internacional i la seva relació amb el concepte de cooperació que ja ha estat explicat en altres matèries i assignatures del Màster de Cooperació Al Desenvolupament.

Per contextualitzar els Objectius del Mil·lenni (ODM) ens situarem en el període que transcorre entre la Segona Guerra Mundial (1949) i la implantació de les polítiques neoliberals (1980-90). Se citen alguns dels aspectes sociopolítics més rellevants com el sorgiment de l'Estat de Benestar, la Declaració dels Drets Humans i el paper exercit per l'Estat en l'atenció sanitària per satisfer les necessitats en matèria de salut i malaltia de la població.

En definir el concepte d'Atenció Primària de salut de l'OMS, s'esmenten els diferents models sanitaris existents: Bismarck (SOE), Beveridge, (SNS) i Friedman (Lliure mercat), que seran explicats amb detall en la matèria de Gestió dels Serveis de Salut. Després d'això, s'argumenten i repassen breument les noves reformulacions de les estratègies d'Atenció Primària, així com els informes i declaracions proposades per l'OMS/OPS al començament del segle XXI.

En l'últim tema es presenten els ODM i es fa un breu repàs a les Conferències Internacionals que més han influït en l'estratègia. També s'esmenten els esforços realitzats per altres departaments de l'ONU i de manera especial ens centrarem en el Desenvolupament Humà i la salut. Per finalitzar, s'ofereix un petit balanç de l'incompliment dels ODM, per la magnitud de la crisi financera actual.

Les activitats pràctiques que es proposen es realitzaran des del portal d'Internet de l'ONU.

3. MATÈRIA «DESIGUALTATS EN SALUT» (3 ECTS). UNITAT TEMÀTICA 2: ELS OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT DEL MIL·LENNI RELACIONATS AMB LA SALUT (2)

Temes

Temi 2. Salut Internacional. Diferents enfocaments de la Salut Internacional. Cooperació internacional en salut. La categoria de gènere.

Tema 3. El context dels Objectius del Mil·lenni. L'Estat de Benestar. L'ONU i els Drets Humans. El Dret a la salut: els drets sexuals i reproductius. Els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni. Les Conferències Internacionals d'impacte en la formulació dels ODM. a) La Conferència d'Alta Lliga: L'Atenció Primària de Salut de 1978. b) El Consens de Washington i els Programes d'Ajust Estructural. c) IV Conferència Internacional de la Dona de Beijing de 1995. Les crítiques de les organitzacions de dones: els drets sexuals i reproductius. Treball Decent (OIT).

Tema 4. Salut i desenvolupament. El desenvolupament humà i la salut. Els indicadors de desenvolupament humà i la salut. El Desenvolupament Humà i els Objectius del Mil·lenni. Situació actual dels ODM.

4. MATÈRIA «DESIGUALTATS EN SALUT» (3 ECTS). UNITAT TEMÀTICA 3: LA SALUT COM UN INSTRUMENT DE DESENVOLUPAMENT

Presentació

En aquesta unitat s'analitzen les interaccions entre salut i desenvolupament i les evidències empíriques de l'impacte de la salut sobre el desenvolupament.

Es parteix d'una visió mundial de la situació epidemiològica de les malalties transmissibles i s'emfatitza en la necessitat d'eliminar els obstacles per al desenvolupament sostenible.

S'exposen la creixent importància de la salut en el desenvolupament econòmic, i els elements principals d'una estratègia per a l'aprofitament màxim de les inversions en aquest camp.

Temes

Tema 5. Interaccions entre salut i desenvolupament. Indicadors per mesurar aquestes interaccions.

Tema 6. Globalització i salut. Principals problemes de salut a nivell mundial. Impacte de la globalització sobre la salut.

Tema 7. Estratègies per al desenvolupament. Estratègies de l'OMS per eliminar els obstacles al desenvolupament sostenible.

5. MATÈRIA «EPIDEMIOLOGIA» (5 ECTS). UNITAT TEMÀTICA 4: EPIDEMIOLOGIA SANITÀRIA, SISTEMES D'INFORMACIÓ I INDICADORS DE SALUT I DESENVOLUPAMENT (1)

Presentació

L'epidemiologia es pot definir com «l'estudi de la distribució i els determinants dels estats o esdeveniments relacionats amb la salut de la població i l'aplicació d'aquests estudis al control dels problemes sanitaris» (*Last, 1989, Diccionari d'epidemiologia). En ella es troben dos de les característiques tradicionals de la disciplina: a) la distribució de la malaltia en la comunitat, i b) la recerca d'una causalitat.

L'epidemiologia es basa en una metodologia fonamentalment comparativa, doncs s'ocupa primordialment d'estudiar les malalties i fenòmens afins en diferents *llocs, diferents unitats de temps i entre diferents tipus de persones per després establir comparacions amb l'objecte de trobar factors socials, polítics, econòmics i ambientals, a més de biològics, que expliquin les diferències.

En aquesta unitat es contemplen de manera detallada uns continguts bàsics sobre epidemiologia, pensats no només com una introducció a l'alumnat no familiaritzat amb la mateixa, sinó també com una aportació d'eines metodològiques útils per al treball immediat sobre el terreny.

6. MATÈRIA «EPIDEMIOLOGIA» (5 ECTS). UNITAT TEMÀTICA 4: EPIDEMIOLOGIA SANITÀRIA, SISTEMES D'INFORMACIÓ I INDICADORS DE SALUT I DESENVOLUPAMENT (2)

Temes

Tema 8: Introducció a l'epidemiologia. Introducció. Usos de l'epidemiologia. Vigilància i enquestes. Utilitat de la vigilància. Estudis descriptius. 1. Definició. 2. Usos. 3. Tipus d'estudis descriptius. Estudis analítics. 1 definició. 2 estudis d'observació. 2.1 estudis transversals. 2.2 Estudis de casos i controls. 2.3 Estudis de cohort. 2.4 Estudis experimentals. Errors potencials en els estudis epidemiològics. 1 Error aleatori. 2 Biaix (error sistemàtic) 2.1 Biaix de selecció 2.2. Biaix d'informació. 2.3. Biaixos deguts a un factor de confusió. La validesa i la fiabilitat. La seqüència lògica dels estudis epidemiològics.

Tema 9. Taxes, raons i proporcions. Dades brutes. Proporcions. Taxes. Raons. Risc relatiu i diferència de risc. Estandardització de taxes. Estandardització directa i interpretació. Estandardització indirecta i interpretació.

Tema 10. Presentació de dades: taules, gràfics i diagrames. Taules: instruccions per fer taules. Gràfics. 1 Instruccions per fer gràfics. 2 Suggestiments per introduir dades en els gràfics. 3 Tipus de gràfics. 4 Diagrames. 4.1. Diagrames en forma de pastís. 4.2. Diagrama de barres. 4.3. Histogrames. 4.4. Polígon de freqüències. 4.5. El mapa geogràfic. 5 Gràfics a escala semilogarítmica.

Tema 11. Mesures de tendència central. Introducció. La mitjana. La mitjana. La moda. Càlcul de la mitjana, la mitjana i la moda per a dades agrupades.

Tema 12. Mesures de variabilitat, tests d'associació, distribució normal. Introducció. El rang. La desviació típica. Cas particular, la desviació d'un percentatge. Test d'associació, test de la Ji quadrat. La distribució normal.

7. MATÈRIA «EPIDEMIOLOGIA» (5 ECTS). UNITAT TEMÀTICA 4: EPIDEMIOLOGIA SANITÀRIA, SISTEMES D'INFORMACIÓ I INDICADORS DE SALUT I DESENVOLUPAMENT (3)

Tema 13. Indicadors demogràfics i sanitaris. Institut Nacional d'Estadística. 1 Població i censos demogràfics. 2 Moviment Natural de la Població. Mortalitat infantil. Fecunditat. 3 Defuncions segons causes de mort. 4 Oficines i departaments estadístics nacionals i internacionals. Institut Valencià d'Estadística. 1 Població. 2 Moviment Natural de la Població. 3 Banc de dades territorial. 4 Fitxes municipals. 5 Banc de dades de sèries. Conselleria de Sanitat. 1 Direcció general de Salut Pública. 1.1 Registre de mortalitat de la Comunitat Valenciana. Ajuntament de València. 1 Padró municipal. 2 Mortalitat segons causes. 3 Moviment Natural de la Població. Institut de Salut Carlos III. 1 Centre Nacional d'Epidemiologia. 1.1 Mapa de mortalitat. CCAA. 1.2 Evolució de la mortalitat. Ministeri de Sanitat, Igualtat i Serveis Socials. 1 Portal estadístic del SNS. 2 Indicadors clau del SNS. 3 Consulta interactiva del SNS. 4 Interrupcions Voluntàries de l'Embaràs (IVE). 5 Patrons de mortalitat a Espanya. Conselleria de Sanitat de la Comunitat Valenciana. La Sanitat en xifres.

Tema 14. Estudis epidemiològics en les estructures sanitàries. Introducció. Estudi d'informes. Recollida activa de dades. Límits dels estudis d'estructures sanitàries. Resum.

Tema 15. Enquestes i explotació de dades. Generalitats. Tipus d'informació a recollir en una enquesta. Característiques de les enquestes. Quan procedeix una enquesta. Grans etapes en la realització d'una enquesta. 1. Preparació general (etapes (1-3). 2. Qüestionaris (etapes 4-5). 3. Mostreig (etapes 6-7). 4. Logística, recollida sobre el terreny, informe (etapes 8-16)

8. UNITAT TEMÀTICA 5: VIGILÀNCIA SANITÀRIA

Presentació

La vigilància sanitària consisteix en un procés sistemàtic, ordenat i planificat d'observació i mesurament de certes variables definides, per després descriure, analitzar, avaluar i interpretar tals observacions i mesuraments amb propòsits definits. La vigilància en salut és essencial en els processos de prevenció de malalties i promoció de salut, és una eina vital en la distribució de recursos del sistema de salut, així com en l'avaluació de l'eficiència de programes i serveis

Temis

Tema 16. Principis de vigilància. Concepte de vigilància. Aplicacions de la vigilància en epidemiologia i en salut pública. Circuit de la vigilància. Concepte de retro-informació (feed-back) i importància del mateix. Limitacions de la vigilància quant a l'extracció d'informacions a propòsit dels problemes de salut. Criteris d'avaluació de la utilitat d'un sistema.

Tema 17. Avaluació de la precisió d'un «test» o d'un sistema de vigilància. Conceptes de sensibilitat, especificitat, valor predictiu positiu valor predictiu negatiu. Importància d'aquests conceptes per als professionals de la salut i els pacients. Relació entre sensibilitat i especificitat. Factors que contribueixen a un valor predictiu positiu elevat. Càlcul i interpretació de la sensibilitat, l'especificitat i el valor predictiu positiu a partir d'una mostra de dades.

Tema 18. Estudis de brots epidèmics. Concepte d'epidèmia. Sistematització de l'estudi d'un brot epidèmic: 1) Identificació del problema i recollida d'informació. 2) Confirmació del brot i estudi descriptiu. 3) Formulació de la hipòtesi. 4) Verificació de la hipòtesi. 5) Adopció de mesures de control. 6) Elaboració d'un informe final. 7) Difusió de la informació.

9. MATÈRIA «PROMOCIÓ I PROTECCIÓ DE LA SALUT» (5 ECTS). UNITAT TEMÀTICA 6: LA PROMOCIÓ DE LA SALUT (1)

Presentació

Les transformacions econòmiques, polítiques, socials i demogràfiques operades al món han complexitzat i identificat nous problemes en les condicions de salut. En aquest sentit es fa necessari que la promoció i educació per a la salut s'identifiqui com un bé social i que s'analitzin les bases científiques, filosòfiques, econòmiques, legals, pedagògiques, psicològiques i mèdiques que la fonamenten. Es valora també la relació d'aquestes bases amb les normes ètiques i jurídiques que es tindran en compte per conservar i enfortir la salut a escala social.

El procés d'ensenyament-aprenentatge en aquesta part de la matèria contribuirà al fet que l'alumnat adquireixi les competències bàsiques, generals i transversals indicades en el contingut general del Màster. També al desenvolupament de les competències específiques més directament relacionades amb la comprensió i anàlisi dels fonaments teòrics i científics necessaris per a la pràctica de la promoció i educació per a la salut.

Es proporcionarà, per a això, coneixements que permetin incentivar actituds i habilitats per treballar en els diferents temes i àrees d'intervenció en promoció de salut. S'utilitzarà la metodologia de programació i avaluació de projectes, aplicant els mètodes i tècniques educatives necessàries per als processos d'aprenentatge en educació per a la salut individual, grupal i comunitària. Es tindrà en compte l'anàlisi dels mitjans i recursos de l'educació, i comunicació social, així com el desenvolupament de mesures polítiques i tècniques per a l'acció social i comunitària.

10. MATÈRIA «PROMOCIÓ I PROTECCIÓ DE LA SALUT» (5 ECTS). UNITAT TEMÀTICA 6: LA PROMOCIÓ DE LA SALUT (2)

Tema 19. Promoció de la salut. Definició i conceptes. Punts destacats: la història de la promoció de la salut. Models de salut i de promoció de la salut. Teories subjacents en la promoció de la salut. Estratègies en promoció de salut: Comunicació, educació per a la salut, grup d'acte-ajuda, canvi organitzatiu. Desenvolupament i mobilització de la comunitat, acció social. Desenvolupament de polítiques i advocacia. Característiques úniques de la promoció de la salut (visió integral de la salut, centrada en abordatges participatius, centrats en determinants de la salut, condicions socials, conductuals, econòmics i ambientals, etc.). Els valors en promoció de salut: empoderamiento, justícia i equitat social, inclusió i respecte. Salutogènesis i el model d'actius per a la salut.

Tema 20: Educació per a la salut. Educació per a la salut. Planificació d'intervencions en promoció i educació per a la salut. Avaluació de les intervencions. Formació de recursos humans i el desenvolupament de competències. Estudis d'experiències en promoció de la salut.

11. MATÈRIA «PROMOCIO I PROTECCIÓN DE LA SALUT» (5 ECTS). UNITAT TEMÀTICA 7: SOCIOLOGIA I ANTROPOLOGIA DE LA SALUT

A Guinea Equatorial tots els grups ètnics reconeixen dos tipus de medicina: la medicina oficial i la medicina tradicional. L'escàs desenvolupament del país, malgrat els seus recursos petrolífers, fa que el sistema sanitari oficial sigui escàs i car, impossibilitant l'accés de la majoria de la població. Tal vegada és per això que els remeiers i remeieres reben l'aval del Ministeri de Sanitat per realitzar les seves pràctiques mèdiques, tenint un permís autoritzat individualitzat de la mateixa categoria que el personal sanitari del sistema oficial.

Les curanderies són els llocs on es realitza la curació de les «malalties tradicionals», sent habitualment la casa del remeier o remeiera que té una altra casa adjacent que és on té ingressats i atesos als pacients, en ocasions, durant mesos.

La medicina tradicional està lligada directament al món dels esperits, al món invisible, sota la creença que quan una persona està malalta pot deure's a alguna causa relacionada amb els esperits dels

avantpassats que manifesten el seu malestar a través de les malalties dels éssers vius o a la més que suggerida intervenció d'un familiar, veí o enemic que ha desitjat venjar-se d'algun afront provocant-los la malaltia.

És per això que per saber si la malaltia d'un pacient està relacionada amb aquest món invisible, se celebren els rituals de curanderia, on s'entra en contacte amb el món espiritual per aconseguir contactar amb ells i així sanar a les persones malaltes.

Així, la curanderia forma part de la cultura mèdica de Guinea Equatorial.

Tema 21. Sociologia i antropologia de la salut. Aproximació a l'antropologia de la salut. Els treballs clàssics a Àfrica i el cas de Guinea Equatorial. Coexistència de sistemes mèdics africans: medicina tradicional o curanderia i medicina oficial i personal sanitari. Sistemes d'atenció, formes de curació i tractament.

12. MATÈRIA «PROMOCIÓ I PROTECCION DE LA SALUT» (5 ECTS). UNITAT TEMÀTICA 8: MEDI AMBIENT I SALUT. SEGURETAT ALIMENTÀRIA (1)

Presentació

L'Organització Mundial de la Salut en el seu Informe Anual sobre la salut mundial va avaluar l'impacte atribuïble a les principals causes de malaltia al món. Entre elles es van incloure importants riscos ambientals, com la falta d'aigua de beguda, sanejament i higiene en condicions, la contaminació atmosfèrica urbana, la contaminació a l'interior dels edificis, l'exposició a productes tòxics com els metalls pesats i els possibles efectes del canvi climàtic. Després d'aquest estudi l'OMS ha coordinat un programa per a l'estimació de la càrrega de malaltia que podria ser evitada amb millores en la qualitat del medi ambient. En aquest estudi es van considerar els factors de risc físics, químics, biològics i d'hàbits relacionats (per exemple, hàbits higiènics). Els resultats d'aquest informe indiquen que el 23% de les defuncions i el 24% de les malalties al món poden ser atribuïdes als riscos ambientals. En els nens i nenes aquestes quantitats podrien superar un terç de tota la càrrega de malaltia. Per als països desenvolupats l'impacte en mortalitat atribuïble als riscos ambientals es va estimar en el 17%.

A més dels aspectes globals sobre l'impacte dels riscos ambientals en la salut, amb especial atenció en la població infantil, en la sessió de Qualitat Ambiental i Salut es revisaran els aspectes relatius a les evidències científiques sobre impacte en salut, distribució d'aquest impacte a nivell mundial, així com elements per a la identificació i prevenció dels següents riscos ambientals: contaminació atmosfèrica i canvi climàtic

15. MATÈRIA «PROMOCIÓ I PROTECCION DE LA SALUT» (5 ECTS). UNITAT TEMÀTICA 8: MEDI AMBIENT I SALUT. SEGURETAT ALIMENTÀRIA (2)

Quant a la seguretat alimentària, cada any emmalalteixen milions de persones, moltes de les quals moren, per ingerir aliments insalubres. Només les malalties diarreiques maten a uns 1,8 milions de nens i nenes cada any, i la majoria d'elles són atribuïbles a aigües o aliments contaminats. La preparació adequada dels aliments pot evitar la majoria de les malalties transmeses per ells.

Temes

Temi 22. Medi ambient i salut. Determinants ambientals de salut. Impacte dels riscos ambientals sobre la salut de la població mundial. Principals riscos ambientals en l'actualitat. Contaminació atmosfèrica. 1. Contaminació Ambiental en Exteriors. 2. Contaminació en Interiors. Canvi climàtic i salut. Contaminació de l'aigua de beguda. Poblacions vulnerables: Infància i medi ambient. Propostes de l'OMS per a la reducció de l'impacte dels riscos ambientals. Avaluació d'impacte en salut: una eina per a la prevenció: «Salut en totes les polítiques».

Tema 23. Seguretat alimentària. Innocuïtat dels aliment. Seguretat alimentària i malalties transmeses per aliments. Xarxa Global d'Infeccions transmeses pels Aliments (GFN). Malalties emergents. Brots: EHEC (I. Coli O157), intoxicació alimentària per estafilococs, infeccions per Escherichia coli enterohemorràgic. Zoonosis. Vigilància de malalties transmeses per aliments.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Pràctiques en aula	35,00	100
Classes de teoria	35,00	100
Altres activitats	5,00	100
Tutories reglades	3,00	100
Elaboració de treballs en grup	20,00	0
Elaboració de treballs individuals	20,00	0
Estudi i treball autònom	102,00	0
Lectures de material complementari	20,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	25,00	0
Resolució de casos pràctics	8,00	0
TOTAL	273,00	

METODOLOGIA DOCENT

En funció de les competències, dels resultats d'aprenentatge i dels continguts s'utilitzaran diversos mètodes individuals i grupals: metodologia expositiva, treball cooperatiu, discussions en grup, comentari de text, activitats pràctiques i d'aplicació, etc.

S'utilitzarà una metodologia participativa i dinàmica amb la finalitat de promoure la implicació i la participació de l'alumnat en les classes, incloent explicacions del professorat per aclarir els pressupostos teòrics.

S'usarà el debat quan escaigui i es desenvoluparan treballs pràctics, exposicions i projectes de diversa índole relacionats amb la professió docent i amb la temàtica del mòdul.

Les activitats formatives es concretaran en:

Activitats presencials (25%)

Classes teòric-pràctiques :

Classes magistrals participatives, amb suport de mitjans audiovisuals en les quals es treballaran els continguts del mòdul, es debatrà i es realitzaran activitats.

Treball de grup :

Elaboració de treballs en petit grup (5 o 6 estudiants) sobre continguts del programa amb exposició final oral al gran grup o lliurament del treball realitzat.

Tutories :

Període formatiu realitzat pel professorat i l'alumnat per revisar i discutir materials i temes de les classes i consultar dubtes.

Avaluació :

Proves escrites per a la valoració dels continguts teòric-pràctics, i presentació de treballs individuals i en grup.

Activitats complementàries :

Altres possibles activitats formatives relacionades amb el mòdul: conferències, tallers, *video-*forum, visites, etc.

Activitats no presencials (75%)

Estudi i treball autònom :

- Elaboració de tasques i treballs individuals.
- Elaboració de tasques i treballs de grup.
- Estudi i treball autònom.
- Lectures del material complementari.
- Resolució de casos pràctics.
- Estudi i preparació dels continguts (classes de teoria).
- Estudi i preparació de proves orals i/o escrites.

L'Aula virtual s'utilitzarà com a mitjà de comunicació entre el professorat i l'alumnat, així com per a l'intercanvi de documents i materials de suport a la docència d'ús privat per a l'assignatura.

AVALUACIÓ

En funció de les competències, dels resultats d'aprenentatge i dels continguts s'utilitzaran diversos mètodes individuals i grupals: metodologia expositiva, treball cooperatiu, discussions en grup, comentari de text, activitats pràctiques i d'aplicació, etc.

S'utilitzarà una metodologia participativa i dinàmica amb la finalitat de promoure la implicació i la participació de l'alumnat en les classes, incloent explicacions del professorat per aclarir els pressupostos teòrics.

S'usarà el debat quan escaigui i es desenvoluparan treballs pràctics, exposicions i projectes de diversa índole relacionats amb la professió docent i amb la temàtica del mòdul.

Les activitats formatives es concretaran en:

Activitats presencials (25%)

Classes teòric-pràctiques :

Classes magistrals participatives, amb suport de mitjans audiovisuals en les quals es treballaran els continguts del mòdul, es debatrà i es realitzaran activitats.

Treball de grup :

Elaboració de treballs en petit grup (5 o 6 estudiants) sobre continguts del programa amb exposició final oral al gran grup o lliurament del treball realitzat.

Tutories :

A) Avaluació d'activitats i pràctiques a l'aula (10%)

S'avaluarà mitjançant la resolució d'exercicis o presentació de treballs realitzats a partir de les activitats pràctiques a l'aula. A l'inici del semestre es lliurarà el document guia d'aquests treballs.

L'assistència a aquestes classes de caràcter pràctic serà obligatòria, i es procedirà al seu control mitjançant fulla de signatures.

Els exercicis o treballs es puntuaran de 0 a 10, i la puntuació final de cada taller consistirà en la mitjana ponderada d'aquests, en funció del pes específic que s'atribueixi a cadascun i que s'indicarà en el document guia abans esmentat.

B) Avaluació dels continguts teòrics (30%)

Els continguts teòrics s'avaluaran mitjançant una prova escrita, utilitzant com a instrument la denominada «prova objectiva» o qüestionari amb preguntes tancades, que permeten explorar àmpliament la matèria,

donat el nombre elevat de preguntes que poden formular-se i per la facilitat que té l'estudiant per dur a terme la seva resposta.

La prova constarà d'entre 40 i 60 preguntes, amb 3 alternatives de resposta, de les quals només una serà la correcta.

Les preguntes podran referir-se tant als continguts de la part teòrica com als de la part pràctica impartits a l'aula.

La puntuació obtinguda, de 0 a 10, es calcularà tenint en compte la següent fórmula:

Encerts: A

Errors: I

Nº de possibles respostes: n

Puntuació màxima del «test»: p

Nº total de preguntes del «test»: T

$$\text{nota} = (A - I(n-1)) \cdot p/T$$

Exemple:

Encerts: (A) 43

Errors: (I) 7

Omissions: 10

Nº de possibles respostes: (n) 3

Puntuació màxima del «test»: (p) 10

Nº total de preguntes del «test»: (T) 60

$$\text{nota} = (43 - 7/(3-1)) \cdot 10/60 = 6,583$$

C) Avaluació del treball autònom (60%)

C.1. Indicadors de Desenvolupament Humà. (10%)

Es plantejaran activitats per indagar sobre els Indicadors sobre Desenvolupament Humà, aprofitant els recursos que ofereixen diverses institucions a través de la web.

S'elaborarà en grup un breu informe sobre les troballes oposades i aquests s'exposaran també de forma grupal.

C.2. Promoció de la salut (50%)

El Treball Fi de Mòdul es redactarà d'acord amb la següent estructura:

TÍTOL

RESUMEIXEN

INTRODUCCIÓ

MARCO TEÒRIC I CONCEPTUAL

METODOLOGIA DE LA INVESTIGACIÓ

ANÀLISI I DISCUSSIÓ

Anàlisi de les evidències

Discussió

CONCLUSIONS I RECOMANACIONS

Conclusions

Recomanacions per a futures investigacions

BIBLIOGRAFIA

El Treball Fi de Mòdul haurà de ser defensat oralment en unes convocatòries anunciades anticipadament pel professorat que coordina el mòdul.

La qualificació final del Treball Fi de Mòdul tindrà en compte el document escrit i la presentació oral del mateix.

L'avaluació del Treball Fi de Mòdul correspondrà almenys a dos professors/as del Mòdul, podent obtenir una qualificació de 0 a 10.

D) Avaluació formativa sumativa

El mòdul s'avaluarà d'acord als següents criteris:

- a) Activitats i pràctiques dirigides en aula: fins al 10%
- b) Examen «test» (continguts teòrics): fins al 30%
- c) Treball autònom: fins al 60% (10%+50%)

Per efectuar la mitjana ponderada per a l'aprovat, caldrà obtenir com a nota mínima un 5 sobre 10 en cadascun dels apartats anteriors.

Període formatiu realitzat pel professorat i l'alumnat per revisar i discutir materials i temes de les classes i consultar dubtes.

Avaluació :

Proves escrites per a la valoració dels continguts teòric-pràctics, i presentació de treballs individuals i en grup.

Activitats complementàries :

Altres possibles activitats formatives relacionades amb el mòdul: conferències, tallers, video-forum, visites, etc.

Activitats no presencials (75%)

Estudi i treball autònom :

- Elaboració de tasques i treballs individuals.
- Elaboració de tasques i treballs de grup.
- Estudi i treball autònom.
- Lectures del material complementari.
- Resolució de casos pràctics.
- Estudi i preparació dels continguts (classes de teoria).

--- Estudi i preparació de proves orals i/o escrites.

L'Aula virtual s'utilitzarà com a mitjà de comunicació entre el professorat i l'alumnat, així com per a l'intercanvi de documents i materials de suport a la docència d'ús privatiu per a l'assignatura.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- UNIDAD TEMÁTICA 1: DETERMINANTES SOCIALES EN LA PRODUCCIÓN DE LAS ENFERMEDADES

A) Referencias básicas

Susser M.

Conceptos y estrategias en epidemiología. El pensamiento causal en las ciencias de la salud. México: Fondo de Cultura Económica. 1993.

Martínez Navarro JF, Antó JM, Castellanos PL, Gili M, Marset P, Navarro V (editores). Salud Pública. Madrid: McGraw-Hill. 1997.

Marmot M, Wilkinson RG. Social Determinants of Health. Oxford University Press. 1999.

- UNIDAD TEMÁTICA 2: LOS OBJETIVOS DE DESARROLLO DEL MILENIO RELACIONADOS CON LA SALUD

A) Referencias básicas

Mazarrasa L.

Salud Internacional.

En: Sánchez Moreno A, Aparicio Ramón V, German Bés C, Mazarrasa Alvear L, Merelles Tormo A, Sánchez García A.

Enfermería Comunitaria 1. Concepto de salud y factores que la condicionan. (Cap. 9).

Madrid: McGraw-Hill/Interamericana. 2000. Pág. 133-149.

Sánchez García A.M., Merelles Tormo A., Mazarrasa Alvear L.

Salud Pública y Enfermería Comunitaria.

En: Mazarrasa, German, Sánchez M, Sánchez G, Merelles, Aparicio.

Salud Pública y Enfermería Comunitaria. (Cap. 3).

Madrid: McGraw-Hill/Interamericana, 2003, 2a ed. 3 vol.

ONU.

Objetivos del Milenio. Informe 2011.

Nueva York: Departamento de Asuntos Económicos y Sociales Naciones Unidas. 2011.

Banco Mundial.

Informe sobre el desarrollo mundial 2012: Igualdad de Género y Desarrollo. Panorama general. Washington DC: Banco Internacional de Reconstrucción y Fomento/Banco Mundial. 2011. Disponible en: <http://documentos.bancomundial.org/curated/es/2011/01/15156082/world-development-report-2012-gender-equality-development>

OMS.

Integración de la perspectiva de género en la labor de la OMS. Política de la OMS en materia de género.

OMS. 2002.

Disponible en: <http://www.who.int/gender/mainstreaming/ESPwhole.pdf>

- UNIDAD TEMÁTICA 3: LA SALUD COMO UN INSTRUMENTO DE DESARROLLO

A) Referencias básicas

Dodd R, Cassels A.

Health, development and the Millennium Development Goals.

Annals of Tropical Medicine & Parasitology, Vol. 100, Nos. 5 and 6, 379387 (2006).

Aguayo-Rico A, Guerra-Turrubiates I A, Montes de Oca-Hernández R.

---Instituto Tecnológico y de Estudios Superiores de Monterrey, Campus Monterrey (Mexico)---

Empirical Evidence of the Impact of Health on Economic Growth.

Issues in Political Economy, Vol. 14, August 2005.

Cervellati M, Sunde U.

Life Expectancy and Economic Growth: The Role of the Demographic Transition.

CEPR and IZA. Discussion Paper No. 4160. May 2009. IZA.

- UNIDAD TEMÁTICA 4: EPIDEMIOLOGÍA SANITARIA, SISTEMAS DE INFORMACIÓN E INDICADORES DE SALUD Y DESARROLLO

A) Referencias básicas

Hennekens CH, Buring JE.

Epidemiology in Medicine.

Boston: Little Brown and Company. 1987.

Tello O, Martínez Navarro J F.

Epidemiología: concepto y usos».

En: Salud Pública y Enfermería comunitaria. (Vol. I, Cap. 10).

Madrid: McGraw-Hill/Interamericana. 1996. ISBN 84-486-0158-0.

Daniel W W.

Bioestadística: Base para el análisis de las ciencias de la salud.

México: Limusa. 1977.

- UNIDAD TEMÁTICA 5: VIGILANCIA SANITARIA

A) Referencias básicas

Tello O, Martínez Navarro J F.

Epidemiología: concepto y usos».

En: Salud Publica y Enfermeria comunitaria. (Vol. I, Cap. 10).

Madrid: McGraw-Hill\$bullet\$Interamericana. 1996. ISBN 84-486-0158-0.

Grillo Rodríguez M.

La higiene de los alimentos.

En: Salud Publica. (Cap. 23).

Madrid: McGraw-Hill\$bullet\$Interamericana. 1996. ISBN 84-486-0188-2.

- UNIDAD TEMÁTICA 6: LA PROMOCIÓN DE LA SALUD

A) Referencias básicas

Merino Merino B, Arroyo-Acevedo H, Silva Barrera J (adaptación de la versión española del documento).

La Evidencia de la Eficaci6 de la Promoci6n de la Salud. Configurando la Salud P6blica en una Nueva Europa.

Parte uno: Documento base. Parte dos: Libro de evidencias.

Un informe de la Uni6n internacional de Promoci6n de la Salud y Educaci6n para la Salud para la Comisi6n Europea.

Traducci6n al castellano: Subdirecci6n General de Promoci6n de la Salud y Epidemiolog6a, de la Direcci6n General de Salud P6blica y del Ministerio de Sanidad y Consumo. Espa6a. \newline

D i s p o n i b l e e n :

<http://www.msps.es/profesionales/saludPublica/prevPromocion/promocion/evidencia.htm>

Holden S, WEIbourn A.

El uso de herramientas participativas en la promoci6n de la salud sexual.

Institute of Development Studies. University of Sussex. Reino Unido. Junio de 1998.

Disponible en: <http://amauta-international.com/Cornwall.html>

Downie R S, Fyfe C, Tannahill A.

Health promotion. Models and values.

Great Britain. Oxford Medical Publications. 1990. ISBN 0-19-261739-7 (Pbk).

Tones K, Tilford S, Robinson Y.

Health education. Efectiveness and efficiency.

Great Britain. Chapman and Hall. 1990. ISBN 0-412-32980-8.

Modolo M A, Seppilli A.

Educazi6n sanitaria.

Roma: Il Pensiero Scientifico Editore. 1985.

- UNIDAD TEMÁTICA 7: SOCIOLOGÍA Y ANTROPOLOGÍA DE LA SALUD

A) Referencias básicas

Mallart LI.

El sistema mèdic duna societat africana. Els evuzok del Camerun.

Barcelona: Institut dEstudis Catalans. Vols. I y II. 2008.

Aixelà Y.

Africanas en el mundo contemporáneo. Las mujeres en Guinea Ecuatorial.

En: Y. Aixelà, LL. Mallart y J. Martí (eds.).

Introducción a los Estudios Africanos.

Barcelona: CEIBA, pp.51-64. 2009.

Fons V.

Entre dos aguas. Etnomedicina, proceación y salud entre los ndowé de Guinea Ecuatorial.

Vic: CEIBA. 2004

- UNIDAD TEMÁTICA 8: MEDIO AMBIENTE Y SALUD. SEGURIDAD ALIMENTARIA

A) Referencias básicas

WHO.

Quantifying Selected MAJOR Risks to health. Environmental risks.

En: WHO World Health Report 2002; p 21. \newline

Disponible en: http://www.who.int/whr/2002/en/whr02_ch4.pdf

Prüss-Üstün A, Corvalán C.

Preventing disease through healthy environments: Towards an estimate of the environmental burden of disease.

World Health Organization 2006. \newline

Disponible en: http://www.who.int/quantifying_ehimpacts/publications/preventingdisease.pdf

Complementàries

- UNIDAD TEMÁTICA 1: DETERMINANTES SOCIALES EN LA PRODUCCIÓN DE LAS ENFERMEDADES

B) Referencias complementarias

Walberg P, McKee M, Shkolnikov V, Chenet L, Leon DA.

Economic Change, crime and mortality crisis in Russia: regional analysis.

BMJ, 1998; 317(312-318).

Artacoz L, Escribà-Agüir V, Cortés I.

El estrés en una sociedad instalada en el cambio.

Gac Sanit. 2006; 20(Supl 1):8-16.

- UNIDAD TEMÁTICA 2: LOS OBJETIVOS DE DESARROLLO DEL MILENIO RELACIONADOS CON LA SALUD

B) Referencias complementarias

Cecchini S, Azócar I.

Indicadores de los objetivos de desarrollo del Milenio en América Latina y el Caribe: una comparación entre datos nacionales e internacionales.

Serie estudios estadísticos y prospectivos, núm. 53.

Santiago de Chile: CEPAL-ONU. 2007.

Médicos del Mundo.

La salud en la cooperación al desarrollo y la acción humanitaria. Informe 2011.

Madrid: Prosalus y Médicos del Mundo. 2011. \

Disponible en: http://www.prosalus.es/gestor/imgsvr/publicaciones/doc/Informe_Salud_2011_web2.pdf

- UNIDAD TEMÁTICA 3: LA SALUD COMO UN INSTRUMENTO DE DESARROLLO

B) Referencias complementarias

Navarro V, Pacileo G, Palomo L, et al. %Concha Germán Bes, Jordi del As, Pedro Marset Campos, Carlos Ponte Mittelbrun, Lourdes Girona Brumós, Pedro Rey Biel, Javier Rey del Castillo, Giovanni Berlinguer, Iolanda Iriarte Salinas, Eduardo Missoni, Lucía Mazarrasa Alvear, María Luisa Martínez Blanco, Alicia Llácer Gil de Rames, Susana Castillo Rodríguez, Peter Fisher, Hans-Ulrich Deppe, Taisir Abdelrahim M. Jadalla, Firoze Manji, Manuel Martín García, David Rowland, Allyson Pollock, David Price, Chan Che Khoo, Harry Keen, Débora Tajer, Marciano Sánchez Bayle.

Globalización y salud.

Federación de Asociaciones para la Defensa de la Sanidad Pública. 2005. ISBN: 84-609-4511-1.

WHO. Commission on Macroeconomic and Health.

Macroeconomics and health: Investing in health for economic development.

Geneva: WHO. 2001.

OMS.

Invertir en salud. Resumen de las conclusiones de la Comisión sobre Macroeconomía y Salud.

Organización Mundial de la Salud. 2003. ISBN 92 4 256241 2.

OMS.

Eliminar obstáculos al desarrollo saludable. Informe sobre enfermedades infecto-contagiosas.

Organización Mundial de la Salud. 1999. Código de publicación: WHO/CDS/99.1.

- UNIDAD TEMÁTICA 4: EPIDEMIOLOGÍA SANITARIA, SISTEMAS DE INFORMACIÓN E INDICADORES DE SALUD Y DESARROLLO

B) Referencias complementarias

Pérez Flores D.

El papel de la Bioestadística en las Ciencias de la Salud.

En: Salud Publica y Enfermeria comunitaria. (Vol II, Cap. 26).
Madrid: McGraw-Hill\$bullet\$Interamericana. 1996. ISBN 84-486-0158-0.

Gènova Maleras R.

Demografia.

En: Salud Publica y Enfermeria comunitaria. (Vol. II, Cap. 27).
Madrid: McGraw-Hill\$bullet\$Interamericana. 1996. ISBN 84-486-0158-0.

Ballester Díez F, García García A M, Rebagliato Ruso M.

Medición en epidemiología. Precisión y Validez. Causalidad.

En: Salud Publica y Enfermeria comunitaria. (Vol. II, Cap. 28).
Madrid: McGraw-Hill\$bullet\$Interamericana. 1996. ISBN 84-486-0158-0.

Merelles Tormo A, Fernández Garrido J, Aparicio Ramón V.

Tipos de estudios epidemiológicos. Estudios experimentales.

En: Salud Publica y Enfermeria comunitaria. (Vol. II, Cap. 29).
Madrid: McGraw-Hill\$bullet\$Interamericana. 1996. ISBN 84-486-0158-0.

García García A M, Ballester Díez F, Tenías Burillo J M.

Estudios observacionales.

En: Salud Publica y Enfermeria comunitaria. (Vol. II, Cap. 30).
Madrid: McGraw-Hill\$bullet\$Interamericana. 1996. ISBN 84-486-0158-0.

Kirkwood B R, Sterne J A C.

Essential. Medical Statistics.

Malden (Massachusetts): Blackwell Science. 2nd ed. 2003.

- UNIDAD TEMÁTICA 7: SOCIOLOGÍA Y ANTROPOLOGÍA DE LA SALUD

B) Referencias complementarias

Arnfred S (ed.).

Re-thinking sexualities in Africa.

Stockolm: Alfa Print AB. 2006

Antropologia y salud publica: http://www.aniorte-nic.net/apunt_antropolog_salud_7.htm

Medicina tradicional:

<http://www.amhb.org.br/media/estrategia.pdf>.

- UNIDAD TEMÁTICA 8: MEDIO AMBIENTE Y SALUD. SEGURIDAD ALIMENTARIA

B) Referencias complementarias

WHO.

Media centre.

Food safety and foodborne illness (Seguridad alimentaria y enfermedades transmitidas por los alimentos). \newline

Disponible en: <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs237/en/index.html>.

WHO.

Temas de salud.

Inocuidad de los alimentos. \newline

Disponible en: http://www.who.int/topics/food_safety/es/.

WHO.

Foodborne Disease Surveillance (Vigilancia de enfermedades transmitidas por los alimentos).
\\newline

Disponible en: http://www.who.int/foodborne_disease/en/index.htm.

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern